

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

In qua præter formulas Declaratoriarum Censurarum, ponuntur aliæ
formulæ, tum Citationum, ac Monitionum pro validitate processuum
requisitarum, tum Decretorum, aliorumve actuum ad opportunitatem, &
ornatum materiæ incidentium; acceditque in calce Appendix miscellanea,
plura, ad Gubernium ...

Monacellus, Franciscus
Venetiis, 1709

§. XV. De Irregularitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62433)

Interdicti, non ei suffragabitur, ut tempore cessationis à Divinis illa audire possit: quia magis cessandum est à Divinis tempore cessationis, quam Interdicti, Bonacin. *ubi supra punct. 3. num. 1. Sayr. cap. 19. num. 15.* Neque qui privilegium habet illa audiendi tempore cessationis generalis, continuò audire poterit tempore cessationis particularis, ut inquit in utraque propositione Graff. *decis. aur. part. 1. lib. 4. cap. 28. num. 3.* quod prius dixerat Navar. *in sepe supra citato cap. 27. num. 189.*

De Irregularitate §. XV.

- 155 Licet irregularitas non sit propriè censura, tamen quia ex violatione Censurarum sæpè promanat: ideò de ea aliquid dicendum venit.

Est irregularitas inhabilitas, sive impedimentum canonicum suscipiendi ordines, vel susceptos administrandi, & ea Beneficia obtinendi, quæ propter officium conceduntur: dicitur impedimentum canonicum, quia inhabilitas à natura, aut à jure Divino proveniens dispensari non potest, nec propriè est irregularitas, qualis est amentia, quæ est inhabilitas à natura, & sexus femineus, & infidelitas, quæ est inhabilitas à jure Divino, ut docent DD. communiter.

- 156 Præterea irregularitas inducitur non ab homine, sed solum à jure: & regula est, nullam irregularitatem incurri nisi in casibus in jure expressis: quod si dubitatio aliqua incidat, sive de jure, sive de facto, in foro contentioso negandum est semper: at in foro conscientie, tam in dubio facti, quam juris potius affirmandum est, aliquem esse irregularem, Fagn. *in c. si constiterit n. 50. & 51. de accusat.*

- 157 Omnis irregularitas dividitur in eam, quæ est pura inhabilitas sine ulla culpa subiecti irregularis, ex qua immediate provenit, & dicitur irregularitas ex defectu, & nonplex est. Prima ex defectu natalium, quo tenentur omnes extra matrimonium scienter suscepti, quos subsequens non legitimavit, *c. tanta qui fil. sunt legit.* Nam matrimonio non valido, cum bona fide tamen Parentum contracto

Monacelli Form. Pars III.

concepti defectu hoc non laborant, ut dixi *tom. 2. tit. 13. ad form. 3. num. 37.* Item nati in vero matrimonio, sed ex sacrilego congressu Conjugum, qui castitatem publicè voverint, aut statum religiosum susceperint, *cap. litteras 14. de fil. presb.* Item expositi, quorum Parentes ignorantur, juxta tamen distinctionem, quam dedi *tom. 2. tit. 12. ad form. 7. n. 6. 7. & 8.* Barbof. *de jur. Eccles. lib. 1. cap. 11. n. 156.* Item Neophyti in ætate adulta baptizati, Bonac. *de irregular. disp. 7. quæst. 2. punct. 1. num. 4.*

Secunda ex defectu libertatis, quem 158 habent servi, *tot. tit. de serv. non ordin.*

Tertia ex defectu liberationis, qualis 159 est illorum, qui tenentur pro aliquo officio ad ratiocinia, ut Curatores, Tutores, aliivè, qui publicæ vel privatæ administrationis rationem reddere debent, *cap. præterea dist. 51. cap. unico de oblig. ad ratioc.* vel operam suam Reipublicæ præstant ex officio, quod gerunt ut sunt Judices, Fiscales, Notarii, Nuncii, *can. curiales 53. dist. donec officia retinent.* Sperell. *decis. 77. n. 11.*

Quarta ex defectu ætatis, quales sunt 160 infantes respectu omnium ordinum, etiam minorum, & qui nondum vigesimum primum annum compleverunt respectu Ordinum Sacrorum, & respectu singulorum, qui ætatem non attingunt ordini, quem recipiunt, requisitam *glos. in Clem. generalem de atat. & qualit. ordin. Concil. Trident. cap. 12. sess. 23. de refor.*

Quinta ex defectu bonæ famæ, sive 161 ex infamia, quæ duplex est, scilicet facti, & juris. Infamia facti oritur ex delicto gravi, & notorio, propter quod delinquentes malè audiunt apud bonos, vel oritur ex facto hominis, nempe cum Judex aliquem infamem pronunciat, aut condemnat de crimine, cui est annexa infamia de jure; sive cum reus in publico judicio fatetur tale crimen. Infamia verò juris, oritur, cum leges ipsæ decernunt, quem esse infamem, quales sunt.

Usurarii. Lenones. Simoniaci. Sodomitæ. Apostatæ à fide.

Sacrilegi. Prostituentes filias.

C 3 Duas

Duas Uxores habentes.
Ad bestias pugnantes.
Histrionica exercentes.
Duellantes.

Medici non servantes Bullam 3. Pii V.
Presbyteri condemnati ad Triremes
postquam actu remigarunt, *Sac. Congreg.*
S. Offic. 4. Jan. 1635. secus si non remi-
gassent, *Raynald. observ. crim. tom. 2. ad-*
dit. ad p. lib. ad cap. 8. §. 1. vers. quintus
tandem casus. Alii de quibus, *cap. infam-*
mes 3. quæst. 7. Bonac. de irreg. disp. 7. q.
3. par. 1.

162. Sexta ex defectu corporis : in quanti-
tate, ut Pumilioes : in membris, ut
Mutilati : in sanitate, ut
Leprosi, & perpetuo morbi : in de-
formitate, ut

Gibbosi, Claudii, & notabiliter impe-
diti aliquo usu membrorum, *cap. evange-*
lica disp. 55. Item omnes, qui defectum
aliquem corporis patiuntur, ob quem red-
dantur inhabiles ad ordines exercendos :
vel non possint eos exercere sine averfio-
ne, & notabili adstantium offensione,
tot. tit. de corp. vitiat. quorum iudicium
cum de illis dubium est, an sint irregula-
res, ad Episcopum spectat, Bonacin. de
irregular. disp. 7. quæst. 2. punct. 2. n. 36.
Leo thes. for. Eccles. par. 3. cap. 9. n. 10.

Septima ex defectu animæ, ut sunt :
163. Amentes) Etiam cum dilucido inter-
Furiosi) vallo,
Dæmoniæci.

Epileptici, *c. 3. 4. & 5. disp. 33.*
Illiterati, qui carent litteratura ad or-
dinem, quem recipiuntur requisita, *cap.*
præcipimus disp. 34. cap. illiteratos disp. 36.
& cap. ult. de temp. ord. in 6.

164. Octava ex defectu lenitatis, quam in-
currunt tantum, qui directè volunt mor-
tem, aut mutilationem, etiam ex affe-
ctu iustitiæ, & eam iustè exequuntur, vi-
delicet, qui ad mortem, vel mutilatio-
nem noxiorum hominum concurrunt,
nempe Iudices Sententia mortis, vel mu-
tilationis lata.

Accusatores ad vindictam tantum, &
sine protestatione.

Testes ultronei, & voluntarii.

Notarii, sed alii Processum formantes,
tanquam Officiales.

Ministri immediati deducentes, & exe-
quentes sententiam mortis, vel mutila-
tionis.

Non tamen incurrunt omnes isti, nisi
effectu mortis, aut mutilationis secuto,
prout dixi, *tom. 2. tit. 13. ad form. 3. num.*
34. Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 12. n. 6.
§. 9.

Item, qui post susceptum Baptismum 165
in bello aggressivo, propriis manibus oc-
cidunt, aut mutilant etiam Saracenos,
Hæreticos, Proscriptos, & Paganos.
Non tamen incurrunt, qui interfunt bel-
lo iusto, & assistunt, etiam Clerici ad
strenuè pugnandum hortantes, ad fidem 166
tuendam, ad Patriam defendendam.
Item non incurrunt, qui occidunt, vel
mutilant defendendo se ipsos in bello,
sed ab injusto invasore, vel qui rationis
expertes, alium occidunt, ut sunt furio-
si, dormientes, pueri : nec qui ex officio
suo aliquid inculpabiliter faciunt, ex quo
mors sequatur, ut sunt Iudices iustè tor-
quentes reos, Medici pharmaca secun-
dum regulam artis præbentes, Chirur-
gi, quæ sunt suæ artis exequentes, Infirma-
rii Ægros versantes, ut communiter
tradunt Navar. *d. cap. 27. à num. 206. cum*
seqq. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 17. per tot.
Bonac. de irregular. disp. 7. quæst. 4. punct.
1. 3. & 4. Nicol. ubi sup. tit. 12. Item ne-
que hanc irregularitatem incurrit, qui
scribit, aut transcribit sententiam mor-
tis, vel mutilationis, non tanquam Of-
ficialis iustitiæ : sed tanquam famulus,
aut privatus, scribit dictata à Iudice,
Assessore, vel Notario : nam is non in-
fluit, nisi materialiter, & per accidens
in mortem, aut mutilationem, *Sayr. de*
censur. lib. 6. c. 16. n. 6. Guazzin. ad defens.
anim. lib. 2. defens. 6. cap. 45. n. 60.

Nona ex defectu Sacramenti, five ex
Bigania, quæ triplex est : interpretati-
va : similitudinaria : vera. Prima ve-
rificatur, cum quis corruptam duxit,
vel cum duo matrimonia contraxit, sed
alterum dumtaxat invalidè. Secunda, 167
cum Virginem quis ducit, Ordine Sa-
cro, aut voto solemni prius adstri-
ctus. Tertia cum quis duas Uxores
successivè accepit matrimonio valido,
& consumato, *cap. à nobis, c. fin. de bi-*
gam.

gam. cap. si quis viduam 34. dist. Tondut. quæst. benef. tom. 1. par. 2. cap. 5. §. 4. num. 6. 7. & seq. Garc. de benef. part. 7. cap. 6. num. 14.

168 Et in eam, quæ appellatur ex delicto, & ad decem capita reduci potest, nempe. Prima, ex crimine Hæresis externo actu consumata, usque ad secundam generationem per lineam masculinam, & usque ad primam per femininam, nisi Parentes ante obitum abjuraverint hæresim, c. Statutum 15. de hæret. in 6. Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 12. n. 5. §. 11. ubi ad offensores Cardinalium hoc extendit per text. in c. felix de pœnit. in 6.

169 Secunda ex crimine Apostasiæ, dist. 50. §. fin.

170 Tertia ex reiteratione culpabili Baptismi, cap. ex litterarum de apost. cap. confirmandis dist. 50. Non tamen ex reiteratione Confirmationis, vel Ordinis, Sayr. de censur. lib. 7. cap. 8. num. 27. & 28. Bonac. de irregul. disp. 7. quæst. 3. punct. 3. num. 1. & 8.

171 Quarta ex irreverentia erga Ordines, scilicet, suscipiendo furtivè, puta non examinatus, vel non approbatus, vel si se ingessit in locum examinati, aut alium pro se supposuit examini, cap. 2. & 3. de eo qui ord. furt. suscep. Item ministrando scienter, & ferio in aliquo Ordine Sacro, quem non habet, tanquam si esset ordinatus: vel censura excommunicationis, aut suspensionis irritatus, Ordines Sacros suscipiendo, Sayr. dist. lib. 7. cap. 10. num. 1. 21. & seqq. Bonacin. loco mox citato punct. 4. num. 1. & 2. & punct. 6. num. 1. Sperell. decis. 115. num. 50. & 51. Item ligatus majori excommunicatione, vel suspensione, vel interdicto, etiamsi occultus, & toleratus, exercendo solemniter, vel ex officio actus majoris ordinis, nisi excusetur ratione necessitatis, vel scandali vitandi, vel ignorantiae, Bonacin. loco citato punct. 5. num. 1. & seqq. Sayr. dist. lib. 7. cap. 9. num. 1. & seqq.

172 Quinta ex crimine enormi notorio, & depositione digno, prout sunt, adulterium, & cætera peccata carnis eo majora: blasphemia, perjurium, sacrilegium, malefium, simonia, falsum testimo-

nium: Si enim hæc crimina notoria, & manifesta sint, inducunt irregularitatem, per ea, quæ latè deducit, Sayr. de censur. d. lib. 7. cap. 11. num. 1. & seqq. per tot. ubi docet quomodo, & quando dicantur notoria, & manifesta.

Sexta ex homicidio voluntario, quod ex industria fit, & quod solum intelligitur, quando conceditur facultas absolvendi cum clausula -- *exceptio homicidio voluntario*: & tripliciter contingere potest. Primò per assassinium, quod est maxime qualificatum, & ferè nunquam dispensatur. Secundò per improbitatem, ut est abortus foetus animati. Tertiò ad vindictam, cum propter honorem, & facultates vindicandas &c. aliis mors paratur, & infertur: item irregularitatem incurrunt (effectu secuto) non solum occidens; sed consulens, exhortans, adjuvans, assistens, comitans, mandans, exequens, Sayr. d. lib. 7. cap. 1. 2. 3. & 4. per tot. & hoc verum est, etiamsi homicidium sit occultum, dummodo sit voluntarium, Sayr. d. cap. 1. num. 6. & cap. 7. num. 16.

Septima ex homicidio culpabili, excedendo notabiliter moderamen inculpatae tutelæ: nam homicidium necessarium inevitabiliter, & inculpabiliter, non inducit irregularitatem, si fiat ad defensionem propriam, Clem. si furiosus de homicid. vel eorum, quorum vita eadem cum nostra existimatur, ut Parentum, filiorum, fratrum, uxorem &c. Bonac. de irregul. disp. 7. quæst. 4. punct. 6. num. 11. & 12. Nicol. lucubr. civil. lib. 1. tit. 2. n. 21. & lucubr. can. lib. 5. tit. 12. numer. 5. §. 4. lim. 2. licet Piafec. in prax. part. 1. cap. 1. art. 5. numer. 10. hoc tantum admittat in defensione propria, & hanc sententiam sequitur Fagn. in c. suscepimus numer. 16. & 17. de homic.

Octava ex homicidio casuali, quod præter expressam intentionem agentis evenit ex ipsius opere illicito, jure positivo prohibito (dummodo ex natura sua, ut plurimum inde sequi solet mors) vel etiam licito, non adhibita diligentia, ne mors sequeretur, ut colligitur ex cap. presbyterum, & c. ad audientiam de homicid. Quare irregularitatem istam incurrunt.

Mandantes verberari cum prohibitione occidendi, si ex verberibus, aut percussione mors sequatur, *cap. ultim. de homic. in 6.*

Clerici, vel Monachi Chirurgiam exercentes, licet omnia secundum artem, & omni diligentia adhibita exequentes, morte enim infirmi, aut mutilatione sequuta, sunt irregulares, *cap. tua nos de homic. Sayr. de censur. lib. 7. cap. 5. num. 13. Leo thesaur. for. Eccles. par. 3. c. 9. n. 44.*

Qui officium suum exercentes, negligenter agunt, vel id committunt, unde quos curant, moriantur, ut Medici excedentes, aut notabiliter negligentes in pharmacis.

Chirurgi: & Judices excedentes in tortura reorum.

Infirmarii corpora Aegrotorum tractando, & immutando cum negligentia, aut impatientia notabiliter culpabili, Suarez *disput. 47. sect. 7. Sayr. de cap. 5. num. 9. vers. secunda est*, Bonaccin. *de irregular. disput. 7. quest. 4. punct. 5. num. 1. & 2.*

¹⁷⁶ Non incurrunt, qui dant operam rei licitæ, si sequatur mors adhibita omni diligentia, ne sequeretur vel saltem remota morali negligentia: atque etiam qui dant operam rei illicitæ, ex qua raro mors contingit, ut docent Sayr. *d. cap. 5. num. 13. & seqq. Bonaccin. loco cit. punct. 7. num. 9.*

Nona ex mutilatione, abscindendo aliquod membrum, vel detruncando illius insignem partem necessariam ad functionem aliquam, ut eruens oculum, abscindens manum, brachium, &c. detruncans partem notabilem manus alteri, vel sibi, vel mutilans aliud corporis membrum, quod habet actum peculiarem distinctum à cæteris membris, Sayr. *lib. 6. cap. 15. num. 14. Bonaccin. loco citato punct. 8. num. 3.*

Non incurrunt, qui vulnere, vel percussione debilitant membrum, etiam si in curatione membrum abscindatur: hi enim verè non mutilant, qui membrum non amputant, nam membrum debilitatum non definit esse membrum: Ex quo infertur, quod si quis reddat aliquem cæcum, non eruendo oculum,

vel oculos, non est irregulari, ut tradunt, Sayr. *loco cit. d. num. 14. Bonac. 7. Guazzin. jun. ad defens. anim. lib. 2. defens. 6. cap. 45. num. 10. Vide illa plura apud Gavant. in manual. verb. irregular. per tot. & præsertim n. 95. & tribus seqq. & apud me tom. 2. tit. 13. ad form. 3. à n. 31. ad 38.*

Decima ex ommissione voluntaria, non ¹⁷⁷ impediendo homicidium, quod quis ex iustitia tenetur impedire, ut accidit quando quis tenetur ex officio, vel ex stipendio, vel ex promissione alterum defendere. Dicitur ex commissione voluntaria, nam qui involuntariè non impedit, non fit irregularis. Dicitur, qui ex iustitia tenetur impedire: nam si quis tenetur impedire ex sola charitate, non incurrit irregularitatem. Et hinc sequitur Principem non impediendo neces, Judicem non impediendo injustam Sententiam contra vitam innocentis, Medicum non curando eos, à quibus pretio conductus est, Dominum non adhibendo debitam diligentiam, nè animalia, quæ consueverunt nocere, puta Ursum, Aprum, vel Leonem, & sub suo dominio, vel custodia existant, vulnera inferant, tenendo illa debito modo ligata, evadere irregulares, sequuta morte, Bonac. *loco citat. punct. 8. n. 37. & trib. seqq. Fagnan. in cap. ad audientiam n. 43. de homic.*

Quomodo tollatur Irregularitas.

§. XVI.

Quatuor modis tollitur irregularitas. ¹⁷⁸ Primò per cessionem, vel ablationem causæ, qui modus intervenit in irregularitate ex defectu: cessante enim morbo, immatura ætate, infamia, quæ cum est facti per lapsum longi temporis, vel loci mutatione deletur, cessat etiam irregularitas. Secundo per Baptismum. Tertiò per Religionis ingressum. Quartò per dispensationem.

Baptismus tollit omnes irregularitates, quæ proveniunt ex delicto, excepta Bigamia: non tamen tollit eas, quæ ex defectu natalium, aut vitio corporis procedunt. Religionis professio, tollit irregularitatem, quæ ex defectu

na-